

OOSTENDSE ZEEBADEN STRAKS 200 JAREN OUD...

Hoofdstukken uit boeken handelend over lokale geschiedenis, talrijke tijdschriften- of krantenartikels gewijd aan het ontstaan van onze zeebaden, zelfs propagandafolders leren ons dat in 1784 een zekere Heskett de toelating verkreeg op het strand een hut of tent op te trekken om aan baders verversingen te verkopen. Een aantal niet altijd gemakkelijk te beantwoorden vragen blijven toch oprijzen i.v.m. het personage Heskett en met het aangegeven jaartal. Wie was deze Heskett, wat kwam hij te Oostende verrichten, wat is zijn rol geweest bij het ontstaan van onze baden? Is 1784 te weerhouden als begindatum van de Oostendse zeebaden?

Laten wij eerst de figuur van Heskett onder de loupe nemen. Zo heel veel is over hem niet gekend. Toch loont het de moeite de enkele gegevens, die over hem beschikbaar zijn, uit vergeelde archiefstukken te lichten, al was het maar om hiermee enkele facetten te onderlijnen uit het Oostendse leven van die periode.

William Heskett was een Engelsman die, zoals zovele andere vreemdelingen tijdens de Amerikaanse Vrijheidsoorlog (1776-1783) in onze stad was komen neerstrijken, aangelokt door de fantastische economische "boom" die Oostende als enige neutrale haven toen kende. Ook hij wou hier zijn kans wagen om in de euforie van de bruske welvaart een stukje van de te grabbelen rijkdom naar zich toe te halen. Hij begon zagezegd als hotelier. Ergens op de smalle kaai tussen de stadswallen en de open kom opende hij een "hotellerie" met het voor zeelieden aantrekkelijke uithangbord "A l'enseigne du vaisseau". Ondanks het verzet van de stad, maar met de toelating van de centrale regering die per se het corporatisme wou doorbreken en de vrije vestiging van ambachten en neringen in Oostende wenste te behartigen, schoten allerlei drankgelegenheden, grote en kleine, treffelijke en minder treffelijke, hier als paddestoelen uit de grond. Wat aan de raadsheer van de Geheime Raad, Thomas de Gysperre volgende bedenking ontlokte in een brief dd. 26 juli 1784 neergeschreven: "L'abondance trop grande de ces cabarets et tavernes a toujours facilité la crapule, la débauche et le libertinage qu'il n'est si petit gargotier et vendeur d'eau de vie qui ne qualifie aujourd'hui sa très mince taverne d'hotellerie et d'auberge...". Heeft Heskett aan zijn misschien kleine houten taverne ook de meer geruststellende benaming "hotellerie" gegeven? Of hoort hij soms bij deze groep waarover het stadsbestuur in een brief dd. 13 augustus 1784 schreef "Tous les étrangers surtout les Anglais ont débuté par tenir hotellerie, sont insensiblement devenus à tenir cabaret et ont finis par tenir une maison suspecte". Tot welke categorie het zogenaamde hotel van Heskett dient gerangschikt te worden zal men wel nooit kunnen achterhalen.

Zeker is het dat onze wakkere Engelsman in de harde concurrentiestrijd binnen het Horecabedrijf naar supplementaire bronnen van inkomsten uitkeek en deze ook vond. Hij was de eerste die inzag dat er munt te slaan was uit een nog in embryonaire toestand verkerend badleven.

Hij was de eerste, "qui a établi à Ostende une machine ambulante propre à prendre les bains de mer, de laquelle machine il fait déjà usage par permission du magistrat d'Ostende". Hij bracht m.a.w. de eerste rollende badcabine in 1783 of 1784 op het kleine strand en mag beschouwd worden als de grondlegger van een badexploitatievorm die er bijna 150 jaren lang zou blijven bestaan.

Heskett had nog niet genoeg aan zijn hotellerie en aan zijn badcabine. Van zijn badexploitatie wenste hij een baddienst te maken. In april 1784 vroeg hij aan Jozef II de toelating "à pouvoir construire une cabane ou loge temporaire amovible près de la mer sur la jurisdiction d'Ostende pour y distribuer des raffraichissements-tant en liqueurs qu'autrement- aux personnes qui se seraient servis du bain que le remontrant a projeté". De Geheime Raad vroeg hieromtrent het advies aan van het Oostendse stadsmagistraat. Het stadsbestuur had het niet aangedurfd zo maar de oprichting van iedere drankgelegenheden buiten de stadsmuren te weigeren. In dit speciaal geachte geval bracht de stad een gunstig advies uit op 1 juni 1784, als volgt geformuleerd : "Nous croyons que l'établissement dont il s'agit pourroit engager peut-être les étrangers d'y venir et par conséquence cela pourroit faire du bien à la ville ainsi que nous ne sommes pas contraire à ce que le remontrant obtienne cette grâce de la bonté ordinaire de Votre Majesté..". Als rapporteur van de Geheime Raad steunde Th. de Grysperre eveneens de aanvraag van Heskett, "pour la commodité du public et pour accrediter l'usage des bains de mer à Ostende".

Op 21 juni 1784 werd de aanvraag van Heskett ingewilligd. Aldus konden baders -en natuurlijk ook niet-baders- zich tijdens de zomer 1784 te goed doen aan een hartversterkertje of aan een frisdrank uitgeschonken in de loge van Heskett aan het klein strand.

Het eerste badstrand te Oostende bevond zich juist vóór de Vuurtoren. Het lag in een soort van inham gevormd door de zeedijk, een paalwerk dat van de zeedijk naar de top van het Westerhoofd liep en de eerste "catteye" die, naar het westen op, vóór het bastion van de Platforme lag. Het badleven was nog veel te jong opdat men aan dit gedeelte van het kleine strand een romantisch of een aristocratisch aandoende naam had kunnen bedenken met aan vreemde talen ontleende termen als, Plage, Lido of Beach. Ons strandje droeg eenvoudigweg de volkse, maar ook veelzeggende naam "Vuylpotshaven". Dit was een strandzone waar geregeld bij stormweer schepen aan de grond liepen en waar naast wrakhout, twijgen van rijswerk of resten van afgebroken paalhout, allerlei vuil bij laag tij op het strand verspreid lag of bij hoog tij op het water dreef. Badlustigen hadden blijkbaar nog geen bezwaar tegen zeevervuiling.

Wanneer juist de eerste baden in de "Vuylpotshaven" genomen werden is niet met zekerheid te bepalen. De oudste vermelding die wij ervan terugvonden gaat terug tot in 1780.

Op 25 augustus 1780 maakte de stadspensionaris, Arnold de Grysperre, gewag van de verdrinkingsdood van twee vooraanstaanden bij het nemen van zeebaden. Over dit voorval schreef hij : "Monsieur le Bailly Schottey a rapporté au Magistrat que Monsieur Méan, conseiller et maître de la Chambre des Comptes s'était noyé ce matin conjointement avec le Lieutenant-Colonel Bradi en se baignant à l'endroit communément appelé "Vuylpotshaven", les secours les plus prompts et les opérations usitées en

pareil cas n'ont pu sauver des personnes si chéries. Toute la ville est consternée de ce funeste accident".

In deze bijdrage hebben wij geen nadere details kunnen geven over het uitzicht van de eerste badcabines noch van de gebruikte badcostumes. Beide zullen wellicht veel gelijkenis hebben vertoond met de badkoetsen en de badkledij afgebeeld op de litho's van Rottigni dd. 1834. Ook het aantal baden in deze jaren genomen is ons natuurlijk onbekend. Wij hebben alleen de figuur van W. Heskett wat beter kunnen belichten die als eerste met een baddienst in onze stad startte en de begindatum van het ontstaan van onze zeebaden kunnen terugschuiven naar 1780.

Binnen twee jaar, in 1980, kan de stad een nieuwe toeristische slogan de wereld insturen : "Het Oostendse badtoerisme is 200 jaar oud". Deze keer zal het dan historisch meer verantwoord zijn dan de campagne op touw gezet in 1964 onder het motto "Oostende 1000" of het vieren van het honderd jaren bestaan van de tweede Kursaal, dat eerst in 1978 had moeten doorgaan. Toeristische propaganda kan met enig effect ook tot politieke propaganda benut worden. Bij beide neemt men wel eens een loopje met de waarheid.

D. Farasyn.

CULINAIRE FOLKLORE.

KARNEMELKPAP OFTE KERREPAP.

Hoe vlug onze eetgewoonten evolueren merkt men pas als men eraan gaat denken dat nog geen twintig jaar geleden KERREPAP voor veel Oostendenaars de klassieke vrijdagse schotel was. In de meeste woningen is de vrijdag nog steeds de kuisdag (er bestond een verband tussen de kuisbouw en deze eenvoudige en vlug bereidde maaltijd) maar de KERREPAP is verdwenen. In sommige gezinnen werd ze 's middags geserveerd, wel dan niet gevolgd door gekookte (stok)vis met botersaus. Vandaar dan ook de veel voorkomende naam BOTERMELKSOEP. In andere gezinnen kwam de pap 's avonds op tafel.

Karnemelk werd, alnaargelang de smaak van de huisgenoten, gewoon bereid, met havermost of met rijst. Sommigen aten hem zo, anderen verwerkten er flink wat bruine suiker in. Karnemelk bevat al de voedingsstoffen van de melk, behalve het vet, is zeer licht verteerbaar en het hierin verwerkte melkzuur oefent een gunstige invloed uit op de spijsvertering. Daar we op het huidige ogenblik schijnbaar onze zeven vette jaren achter de rug hebben en aan de zeven magere begonnen zijn, geven we, teneinde tot bepaalde soberheidsintenties aan te zetten, het aloude recept van VLAAMSE BOTERMELK.

50 gr rozijnen wassen en er 2 l karnemelk waarmee 50 gr bloem is aangemaakt over gieten. Aan de kook brengen en onder voortdurend roeren ca 10 minuten laten doorkoken. 1 eierdooier met 50 gr suiker kloppen en voor het opdienen door de warme pap roeren. Het stijfgeslagen eiwit in een soepterrin doen en er langzaam onder flink roeren de pap overheen gieten. De rozijnen kunnen ook worden vervangen door schijfjes appel of door gedroogde pruimen. Smakelijk !

J.B. Dreesen